

Toetame osalist õppemaksu

Millised Eesti arvukatest kõrgkoolidest väärivad ülikooli nime ja kuidas rahastada kõrgharidust nii, et selle kvaliteet paraneks, on küsimused, mida valitsus asub tuleval nädalal arutama. Spikriks on valitsusel haridusminister Tõnis Lukase komisjoni ideed, mida minister kõrvalleheküljel meie lugejatele tutvustab.

Lukase kirjeldatud kolme võimalikku muutust kõrghariduse rahastamises – riigitellimuse piiramine, osalise õppemaksu kehtestamine ja erialade valikuline täielik või osaline riiklik toetamine – on aastaid arutatud. Kõige lihtsam näib leppida esimese võimalusega: riik vähendab veelgi tasuta õppekohtade arvu või lõpetab mõnel alal maksumaksja raha eest õpetamise üldse. Kokku annab hoida kasvõi dubleerivatelt erialadelt, mis väheseid rahalisi vahendeid ja häid õppejõudude mõttetult killustavad.

Sellise kokkuhoiu arvelt jääks ülikoolidele iga tudengi koolitamiseks rohkem raha ja saaks paremat haridust võimaldada. Elu on aga näidanud, et kui muudatused ülikoolide rahastamises piirduvadki riigitellimuse vähendamise-

► **Kõige õiglasem oleks kõigile tudengitele võrdse osalise õppemaksu kehtestamine.**

ga, siis kõrghariduse kvaliteet ei parane.

Esiteks on teada, et riigitellimuse vähenedes avavad avalikud ülikoolid uusi tasulisi õppekohti, kuni vajaliku lisaraha

see ei too. Ülikoolid müüvad maksujõulise nõudluse puudumisel õppekohti alla omahinna, mis tähendab, et ka tasulisi tudengeid õpetatakse osalt riigi raha eest.

Teiseks on ühiskonna vajadusi analüüsid muidugi võimalik kindlaks teha, milliseid haritlasi me neljaviie aasta pärast vajame ning vastavalt sellele ka raha jagada. Ent kiiresti muutuv maailmas ei saa kõrgharidust erialateadmistele taandada. Sageli on olulisem iseseisva mõtlemise, analüüsi- ja väljendusoskus ning eetilised tõekspidamised.

Kolmandaks ei ole erialadel vahetegemine ka õiglane, sest seab noore väljavaated õppida teda huvitavat eriala sõltuvusse rahakotist.

Eesti Päevalehe hinnangul oleks kõige õiglasem kõigile tudengitele võrdse osalise õppemaksu kehtestamine. Seda eeldusel, et õppemaksu tasumiseks luuakse õppelaenude ja -toetuste süsteem, kuid mis veel olulisem, et kasvaks nii tudengite nõudlikkus ülikooli kui ülikooli nõudmised tudengite suhtes.

Tulevaste üliõpilaste jaoks on kõigist lahendustest halvim see, kui kõrghariduse reformimise kavatsused piirduvad jälle vaid tuliste kabinetiaruteludega.